

RISC AUDITIU ALS MÚSICS

Dra. Montserrat Bonet amb la col.laboració de Mery Reina Espitia, Perfecto Herrera David Montero, Dr. Jaume Rosset.
per a la Revista Musical Catalana - desembre 2008-

L'oïda és el sentit més apreciat pel músic perquè és l'òrgan que recull la sensació sonora. La música entra per l'orella i l'oïda actua com a òrgan receptor. Però l'oïda no només és un òrgan receptor de sons sinó que també n'emet (molts hem notat la negativa experiència de sortir d'un local molt sorollós com una discoteca amb un xiulet molest a l'orella). Ja en néixer es pot saber si un nadó té capacitat d'oïr gràcies a una prova diagnòstica anomenada otoemissions. L'aparell emet un so i recull a través d'un micròfon la resposta de l'orella sana. En el 98% dels casos es pot afirmar que l'infant hi sent si respon a l'estímul sonor. L'oïda emet sons quan se sent atacada, tant si el so és el d'un petard, el d'una discoteca o bé el d'un instrument musical. Aquest xiulet molest es nota més en silenci i a la nit. Si persisteix i repeteix és senyal de que l'orella es queixa. El músic està exposat a patir patologia auditiva com a conseqüència dels elevats nivells de pressió sonora que l'envolta en l'exercici diari de la seva professió, lligat a moltes hores d'escolta, d'assaig, de classes amb alumnes i concerts. Els qui usen amplificació noten més aquests problemes, però no només ells, també els percussionistes, pianistes, flautistes, instrumentistes de vent i metall toquen a nivells molt elevats de pressió sonora.

Com es detecta que l'oïda comença a tenir problemes?

Els símptomes de que l'orella es queixa són diversos, els més freqüents són els acúfens o sorolls, uns de to greu (com una olla que bull) o de to agut (com un xiulet), també anomenats tinnitus. Un altre símptoma comú és la irritabilitat del subjecte exposat a sons forts i sostinguts (com el d'un martell elèctric, un motor de moto o bé el so d'un instrument agut i repetitiu). Al cap d'un temps apareix un tercer símptoma com la pèrdua d'intel·ligibilitat de les paraules, sobretot d'aquelles persones que parlen agut, com els infants o les dones; o bé apareix el símptoma de confusió tonal, en confondre un to per un altre, que resultarà sorprenent però evident en un músic. Finalment apareix la sordesa, sovint associada a expressions com: parla més fort, sempre estàs distret, pots repetir? què dius?

Fa anys que es coneix el patiment psicològic de músics sords com L.van Beethoven i els problemes que tenia per a dur una vida social normal. Fins i tot fou tatxat d'antisocial. Preferia estar sol, defugia la vida musical i els amics. La irritabilitat només disminueix amb repòs i cura en un ambient tranquil. Però quan els sorolls interns persisteixen significa que la lesió de les cèl·lules nobles de l'orella s'ha assentat i difícilment desapareixerà.

Nova normativa europea aplicada a l'exposició excessiva al soroll

Des del mes de març del 2008 una normativa europea obliga a les empreses del sector musical a tenir cura del risc d'exposició al so dels seus treballadors. Cal estudiar el nivell de contaminació sonora dels locals i acomplir uns mínims d'acondicionaments sonors i de temps de treball permes per damunt de certs nivells sonors elevats. Alhora que, si es demostra necessari, caldrà protegir aquells individus susceptibles per evitar lesions auditives definitives. Qualsevol músic d'orquestra, cantant, professor de música i qui toca música amplificada, tècnic de so i *disk jockey* cal que segueixi uns protocols de

prevenció del risc auditiu a base d'usar taps protectors i filtres a mida, sempre que es demostrï que ell o els músics del seu voltant toquen a més de 87 dB de pressió sonora durant un temps finit al dia.

Durant els primers 6 mesos del 2008 alguns professors i alumnes de l'ESMUC i músics de l'orquestra OBC han seguit un programa pilot de protecció auditiva gràcies a la col.laboració entre l'empresa auditiva GAES, la Societat de Prevenció de MÚTUA INTERCOMARCAL, Serviprein, SL (PREVINT) i alumnes i professors dels departaments de Pedagogia i Sonologia. L'Observatori de prevenció auditiva als músics, com s'ha anomenat al programa pilot, ha permès comprovar elevats nivells de so en les aules, formar als músics dels riscos que es deriven de la pràctica de la professió, detectar que quasi tots els músics estudiats acumulen un elevat nombre d'hores de treball musical a elevats nivells que superen els nivells estipulats per la normativa. Això es correlaciona amb el fet que les proves auditives realitzades en aquest grup amb audiometries, ja detecten trauma sonor i, per tant, lesió auditiva. L'estudi preliminar també mostra que les enquestes realitzades auguren com la majoria de músics s'han adaptat bé a usar taps protectors, que disminueixen el nivell de pressió sonora.

Nous reptes

En un futur pròxim es pretén estudiar major nombre de professors i estudiants, i conscienciar a més músics del risc auditiu al que estan exposats. Què fariem els músics amb un òrgan auditiu minvat de capacitats? Cal saber que les lesions en la zona noble de l'òrgan de Corti, de moment, no són recuperables. Cal conèixer el risc i seguir la màxima: val més prevenir que curar. Tot i això, els ajuts auditius existents, com els audiòfons, la rehabilitació i l'adaptació al nous sons seran el futur per a molts músics.

Barcelona, octubre del 2008

Dra. Montserrat Bonet. *Departament de Pedagogia a l'ESMUC. Professora d'ORL a la Universitat de Barcelona.*

Mery Reina Espitia. *Protección auditiva. GAES, empresa auditiva.*

Perfecto Herrera. *Departament de Sonologia al'ESMUC. Professor de Psicoacústica a la Universitat Pompeu Fabra.*

David Montero. *Tècnic Superior en prevenció de Riscs Laborals. Coordinador tècnic de PREVINT.*

Dr. Jaume Rosset, *Institut de Fisiologia i Medicina de l'Art, Terrassa.*